

İHMAL ZİNCİRİNDEKİ PERDE ARALANIYOR

Erzurum-Aşkale'deki Karasu-2 HES gölet alanı içinde kalan enerji nakil hatlarındaki arızayı gidermeye giden 5 işçinin boğularak ölümlüyle sonuçlanan olayı inceleyen EMO heyeti tarafından hazırlanan rapor gerçekleştirilen basın açıklaması ile kamuoyuna duyuruldu.

EMO Heyeti, enerji nakil hatlarına bakım için gittikleri Karasu-2 HES Gölet'i'nde 5 işçinin boğulması olayını inceledi...

Erzurum-Aşkale İlçesi'nde kurulan Karasu-2 HES gölet alanı içinde kalan enerji nakil hatlarındaki arızayı gidermeye giden 1'i Aras Elektrik Dağıtım A.Ş. çalışanı, 4'ü taşeron şirket Temel Enerji Ltd. Şti. çalışanı 5 kişinin boğularak göz göre göre ölümlüyle sonuçlanan olayın arkasında yatan nedenleri tespit etmek üzere: EMO heyeti tarafından 18-19 Nisan 2012 tarihlerinde yerinde yapılan inceleme sonucunda hazırlanan rapor tamamlanmıştır. Basına yansıyan bilirkişi raporuna ilişkin haberlerden, çalışanlara yönelik baskılar göz ardı edilerek, ölen çalışanların kusurlu gösterilmeye çalışıldığı anlaşılmaktadır. Ancak olay yerinde EMO tarafından yapılan incelemeler, yaşanan elim olayın arkasında ihmaller zinciri bulunduğunu, yaşanan felaketin basit bir iş kazası olarak geçiştirilmeyeceğini, pek çok yapısal sorunun var olduğunu ve bu sorunların halen ciddi tehdit oluşturduğu gerçeğini göstermektedir. Rapor kapsamında EMO'nun olayın ardında yatan gerçeklere ilişkin yaptığı tespitler şöyle özetlenebilir:

1- Elektrik üretim alanındaki özelleştirmeler sonucunda Karasu-HES'in, kar hırsıyla gerekli önlemler alınmadan Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nca kabulü yapılmıştır. Üretim ve dağıtımın parçalanması nedeniyle; üretim tesisi için nakil hattı sulu zemin içine kurulurken ve sulu zemine uygun direk kurulumu yapılırken; suya gömüleceği bilinen dağıtım hatları için gerekli önlemler alınmamıştır. Karasu-2 HES için etüd yapılmasından projelendirilmesine ve geçici kabulünün yapılarak işletmeye alınmasına kadar geçen süreçte, Elektrik Kuvvetli Akım Tesisleri Yönetmeliği yok sayılmıştır. Serbest piyasanın acımasız kuralları ile HES'in bir an önce üretime geçmesi sağlanmış, insanlar için can güvenliği bile göz ardı edilerek iş kazasına zemin hazırlanmıştır.

2- Dağıtım hizmeti alanında yaşanan taşeronlaşma uygulaması nedeniyle yetkisiz ve ehil olmayan kişilerle bir çalışma yürütülmüştür. Yapılacak olan bakım ve onarım işi, çok tehlikeli işler sınıfına girmekte olup, "İşçi Sağlığı ve Güvenliğine İlişkin Tehlike Sınıfları Listesi Tebliği" gereği A sınıfı iş güvenliği uzmanı bulundurulması gerekirdi. Ne kamu şirketi olan Aras Dağıtım, ne taşeron şirket Temel Enerji, ne de özel elektrik üreticisi şirket İdeal Enerji "İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği" şartlarını sağlamıştır.

3- Mesai saati dışında kamu çalışanının bakım yapmaya gitmesini sağlayan baskılar olduğu anlaşılmaktadır. Elektrik sisteminin parçalanması ve özelleştirme uygulaması nedeniyle işin sorumluluğunda karmaşa yaşanmış olup, iş sahiplenilmeyip uzaktan kumandalara çalışanların inisiyatifine bırakılmıştır. Olayın birkaç gün öncesinde 31 Mart 2012 tarihinde Çat İlçesi'ni besleyen enerji nakil hattının gölet içinde kalan bir direği yıkılarak kazanın habercisi olmuş, ancak kaza gününe kadar bir planlama yapılmamış, hatta kaza sonrası enerji nakil hatlarının farklı yerlerden beslenmesi şeklinde alınan önlemler kaza öncesinde hiç düşünülmemiştir.

4- Kamu ve özel sektör kuruluşlarında yaratılan kadro ve araç yetersizliği, yani kurumların içinin boşaltılmış olması olayın arkasındaki önemli bir etkidir. Elektrik enerjisinin dağıtımında sevk ve idareyi idari, teknik sorumluluğu ehliyetsiz ve yetkisiz elemanlara teslim eden yönetimler bir anlamda bu tür kazaların hazırlayıcıları konumundadırlar. İdari anlamda doğrudan Erzurum İl Müdürlüğü'ne bağlı olması gereken İlçe İşletme Şefliği personelinin, mesai saati dışında arıza mahalline sevki ile ilgili ortada somut veriler bulunmamaktadır.

EMO'dan Acil Önlem Uyarısı

Raporda yapılan saptamalar doğrultusunda yetkilileri acil önlemler alınması gerektiği konusunda uyarıyoruz. Karasu-2 HES'in elektrik sistemi ile bağlantısını sağlamak üzere İdeal Enerji Üretimi San. ve Tic. A.Ş. tarafından tesis ettirilen enerji nakil hattının 2 direği halen gölet alanı içindedir. Süreç içinde bu iki direk özelinde de; direklerin yatması, iletken kopması, izolatör patlaması gibi arızalara müdahale edilmesi söz konusu olacaktır. Dahası bu gibi arızalar, elektrik kaçağı oluşması nedeniyle de can kayıplarına yol açabilecektir. Bu direklerde de benzer kazaların yaşanması muhtemeldir ve gereken önlemler alınarak güzergahının değiştirilmesi can ve mal güvenliği açısından zorunludur. Kadrolaşma ile mühendislik mesleği önemsizleştirilmiş ve hiyerarşik yapılanma içerisinde mühendislerin bilgi ve deneyimleri yerine idari ve ehil olmayan kadrolar karar verici hale getirilmiştir. Ne yazık ki kamu çalışanlarının meslek örgütlerine üye olma zorunluluğunun 12 Eylül Darbesi'yle kaldırılmış olması nedeniyle kamuda çalışan mühendislerin mesleki denetimleri odalar tarafından yapılamamakta, diğer taraftan meslektaşlarımız da güvencesiz bir ortamda siyasal baskılar karşısında örgütsüz oldukları için yalnız kalmaktadırlar. Bu durum denetim sürecinin daha başında olumsuz bir ortam yaratmaktadır.

TEDAŞ'a bağlı çeşitli dağıtım şirketlerinde, elektrik mühendisi olması zorunluluğu bulunan kimi teknik görevlere ısrarla başka mesleklerden kişilerin getirildiğine daha sık tanık olunmaya başlanmıştır. Dağıtım şirketlerinin özelleştirilmesiyle birlikte bu sorunların daha da artması, mesleki liyakat ve kariyere sahip kişilerin değil, işletmeyi karlı bir şekilde idare edecek kişilerin bu görevlere atanması, iş güvenliği ve teknik gerekliliklerin hiçe sayıldığı ve bu yolla çalışanların can güvenliklerinin tehlikeye atıldığı bir ortam yaratmaktadır. Enerji Bakanlığı ve TEDAŞ'ın bu süreçte derhal müdahale etmesi, teknik konularda uzman kişilerin görev yapmasını sağlayacak tedbirleri acilen almaları gerekmektedir. Aksi halde Erzurum Aşkale'de yaşanan felaketin daha büyüklerini yaşamak kaçınılmaz olacaktır.

Enerji alanı, ölü canlar üzerinden yükseltelen piyasanın ortaçağ sömürgeci zihniyetinin geri döndürüldüğü vahşi kapitalizm uygulamalarına sahne olmaktadır. Yaşanan bu acı kayıpların ciddiyetle ele alınması, 3-5 kişinin sorumluluğu olarak algılanıp unutulmaması, sistemdeki ciddi sıkıntıların acilen giderilmesi gerekmektedir. Bunun için de kamu yararını ön planda tutacak, kamu kurumlarının ehil ve yetkin kişilerin elinde plan ve denetimleri yürüteceği bir yapılanmaya gidilmelidir.

TMMOB Elektrik Mühendisleri Odası
43. Dönem Yönetim Kurulu